

צחוק וליצנות

1. ע"ז ג,ב
אמר רב יהודה אמר רב שתיים עשרה שעות הוי היום שלש הראשונות הקדוש ברוך הוא יושב ועוסק בתורה שניות יושב ודן את כל העולם כולו כיון שרואה שנתחייב עולם כלייה עומד מכסא הדין ויושב על כסא רחמים שליטות יושב וזן את כל העולם כולו מקרני ראמים עד ביצי כניס רביעיות יושב ומשחק עם לוינת שנאמר לוינת זה יצרת לשחק בו אמר רב נחמן בר יצחק עם בריותיו משחק.
2. כוזרי ד,כה
אמנם בגי' שעות אחרונות הוא משחק עם הלוינת... שאין דבר יותר מן השחוק שהוא עצם הרצון לגמרי, שיש לו עם ברואיו כמו שיתבאר.
3. תלמוד בבלי מסכת שבת דף ל"ב
אין בטובה למעלה מענג ואין ברעה למטה מנגע.
4. אדר היקר עמי' מז
כי הא דרבה מקמי דפתח להו לרבנן אמר מילתא דבדיחותא ובדחי רבנן לסוף יתיב באימתא ופתח בשמעתא.
5. אדר היקר עמי' מז
חסידותו היתה מעורבת תמיד עם העולם ועם החיים, הוא היה לבוש תפילין כמעט כל היום בצנעה תחת כובעו שלא ידע בו זר, וזאת החסידות המצויינת בימינו, לא היתה מכבדת עליו את צהלת הרוח וחדות החיים, כמו היה שואף תמיד להתקרב לאותה החסידות הבריא והמאירה, של רבי ירמיה "דהוה בדח טובא משום דתפלין מנחנא".
6. תלמוד בבלי מסכת תענית דף כ"א
רבי ברוקא חוואה הוה שכיח בשוקא דבי לפט. הוה שכיח אליהו גביה. אמר ליה איכא בהאי שוקא בר עלמא דאתי אמר ליה לא... דמילתא אדהכי והכי אתו הנך תרי אתי אמר ליה הנך נמי בני עלמא דאתי נינהו. אזל לגביהו אמר להו מאי עובדיכו? אמרו ליה אינשי בדוחי אן מבדחינן עציבי אי נמי כי חזילן בי תרי דאית להו תיגרא בהדיהו טרחינן ועבדין להו שלמא.
7. מדרש תהילים מזמור א
"ובמושב לצים" - זה קרח שהיה מתלוצץ על משה ועל אהרן. ויקהל עליהם קרח את כל העדה. התחיל לומר ליצנות, ואומר להן, אלמנה אחת היתה בשכונתי ועמה שתי נערות יתומות והיתה לה שדה אחת... באתה לעשות גורן, אמר לה (משה) תני תרומה ותרומת מעשר ומעשר ראשון ומעשר שני. הצדיקה עליה את הדין ונתנה לו. מה עשתה, מכרה את השדה ולקחה שני כבשות ללבוש מגזותיהן וליהנות מפירותיהן. כיון שילדו, בא אהרן ואמר לה, תני לי את הבכורות שכך אמר לי הקב"ה, (דברים טו, יט) כל הבכור אשר יולד בבקרך ובצאנך הזכר. הצדיקה עליה את הדין ונתנה לו. הגיע זמן גיזה וגזזה אותן, אמר לה, תני לי ראשית הגז שכן אמר לי הקב"ה, (שם יח, ד) וראשית גז צאנך תתן לו. אמרה, אין לי כח לעמוד באיש הזה הרי אני שוחט אותן ואוכלתן. כיון ששחטן, אמר לה, תני לי הזרוע והלחיים והקיבה. אמרה לו, אפילו ששחטתי אותן לא נצלתי מידו. הן עלי חרם. אמר לה, תנה לי שכך אמר הכתוב, (במדבר יח, יד) כל חרם בישראל לך יהיה. נטלה והלך לו. הניחה בוכה היא ושתי בנותיה. אריך כדן הא ביותא עלובתא. כ"כ הם עושים ותולין בהקב"ה. מכאן שהיה ליצן.
8. ספר גור אריה על במדבר - פרק טז פסוק יט
[לג] בדברי ליצנות. דאם לא כן, למה היה מקהיל עליהם קרח כל העדה, דסתם הכתוב בזה וכתב "ויקהל", ולא כתב למה היו נקהלים, אלא שפירושו 'ויקהל בדברי ליצנות'. והשתא לא הוצרך הכתוב לפרש, דסתם מעשיהם היו בדברי ליצנות, שכן היו כל מחלוקת שלהם; בטלית שכולה תכלת (רש"י פסוק א), ובית מלא ספרים (תנחומא כאן אות ב), כדי להלעיג על משה ואהרן, ולא הוצרך לפרש:
9. רש"י על בראשית כא.
(ט) מצחק - לשון ע"א כמו שגא' (שמות לב) ויקומו לצחק(עגל). ד"א לשון גילוי עריות כמה דתימא לצחק בי. ד"א לשון רציחה כמה דתימא (ש"ב ב) יקומו נא הנערים וישחקו לפנינו וגו'
10. משנה מסכת אבות פרק ג
(יג) רבי עקיבא אומר, שחוק נקלות ראש, מרְגִילין לְעֶרְוָה.
11. שמואל ב,ב
(יד) וַיֹּאמֶר אֲבִנָּה אֵל יוֹאָב יְקוּמוּ נָא הַנְּעָרִים וישחקו לפנינו ויאמר יואב יקמו.
12. תנחומא חקת
...למה נהרגו(ואבנר בן נר)...רשב"ל אמר ע"י שעשה דמן של נערים הפקר שנאמר (שם ב) ויאמר אבנר אל יואב יקומו נא הנערים וישחקו לפנינו.
13. סיפורי מעשיות, מעשה ו
הלך החכם אל המדינה. אמר החכם בדעתו, שצריך לו לידע מהות המדינה, ועל ידי מה ידע המהות של המדינה? על ידי הקאטאויש של המדינה (הינו עניני צחוק, שקורין קאטאויש), כי כשצריכים לידע דבר, צריכים לידע הקאטאויש של אותו הדבר, כי יש כמה מיני קאטאויש: יש אחד שמכון באמת להזיק לחברו בדבריו, וכשחברו מקפיד עליו, אומר לו: אני מצחק, כמו שכתוב: "כמתלהל" וכו'. ואמר: הלא מצחק אני!
14. סוטה מב א
א"ר ירמיה בר אבא ארבע כיתות אין מקבלות פני שכינה כת ליצים.

ע"ע

(ב) ילקוט שמעוני תהלים - פרק א - רמז תריג

א"ל הנחש מעץ זה אכל וברא את העולם ואם אתם תאכלו בממנו תבראו עולמות כמותו שנאמר והייתם כאלהים, אלא כל אומרן שונא בר אומנותו, מכאן שהיה ליצן: